

...και ο μυστικός κήπος του Ολυμπίου

Κατηφορίζοντας ένα στενό δρομάκι που ξεκινά από την είσοδο του Ολυμπίου, ο επισκέπτης βρίσκεται μπροστά σε ένα τμήμα του **παριλίσσιου τοπίου**.

Εδώ σώζονται ερείπια ναών που ήταν χτισμένοι στις όχθες του Ιλίσσου, αλλιά και ερείπια σπιτιών που βρίσκονταν σε επαφή με τα τείχη.

Το παριλίσσιο τοπίο την άνοιξη.

Διακρίνονται ερείπια σπιτιών και στο βάθος ο ναός του Δελφινίου Απόλλωνα.

Το Δέντρο της Ζωής

Οι αρχαίοι Έλληνες απέδιδαν μαγικές δυνάμεις στα δέντρα, όπως άηλωστε και στα περισσότερα στοιχεία της φύσης. Υπήρχαν δέντρα που έβγαζαν μαγικούς καρπούς ή προέβλεπαν το μέλλον και άηλα που πρόσφεραν το σώμα τους για να

κατοικήσουν οι Αμαδρυάδες, οι Νύμφες των δασών. Κάποιες φορές, μάλιστα, αγόρια και κορίτσια, μεταμορφώνονταν σε δέντρα για να γλιτώσουν από τη λύπη τους, όπως ο Κυπάρισσος, ή από έναν άτυχο έρωτα, όπως η Πίτυς (πεύκο) και η Δάφνη.

Περιβάλλον και Πολιτισμός

Ο νέος θεσμός του Υπουργείου Πολιτισμού «Περιβάλλον και Πολιτισμός» στοχεύει στην ανάδειξη των άρρηκτων δεσμών που συνδέουν το φυσικό και τον πολιτιστικό πλούτο της χώρας. Εγκαινιάζεται έτσι ένας ακόμη δίαυλος επικοινωνίας που φέρνει τους πολίτες στο πλευρό των προσπαθειών για την προστασία της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς. Θέμα του εορτασμού για το 2008 είναι: «Το Δέντρο της Ζωής σε τέσσερις εποχές», με τους συμβολισμούς που απορρέουν από τη μορφή του αλλιά και την απεικόνισή του στην τέχνη διαχρονικά. Η Διεύθυνση Μουσείων, Εκθέσεων και Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων σε συνεργασία με τη Γ' Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων συμμετέχει σε αυτή τη γιορτή της άνοιξης, των ανοιχτών μουσείων και αρχαιολογικών χώρων, όπου τα μνημεία συμβιώνουν αρμονικά με τη φύση, προσκαλώντας όλους στα Παριλίσσια Ιερά του αρχαιολογικού χώρου του Ολυμπίου στην Αθήνα.

Αθήνα 2008

Γενική επιμέλεια: Στέλλα Χρυσουλάκη
Κείμενα: Τόνια Κουτσουράκη, Εύη Πίνη
Επιμέλεια κειμένων: Όλγα Ζαχαριάδου
Διόρθωση κειμένων: Αλεξάνδρα Σέλητη
Ηλεκτρονική - καλλιτεχνική επιμέλεια: Σπήλιος Πίστας

Copyright © 2008 ΥΠ.ΠΟ.

Γ' Εφορεία Προϊστορικών
και Κλασικών Αρχαιοτήτων

Τμήμα Εκπαιδευτικών
Προγραμμάτων και Επικοινωνίας

Κατά τον Ιλίσσον ίωμεν...

As προχωρήσουμε ακολουθώντας τη ροή του Ιλίσσου...

Πλάτων, *Φαίδρος (ή περί έρωτος)*, 229 a

Ο ναός του Ολυμπίου Διός και τα παριλίσσια Ιερά

Ο ναός του Ολυμπίου Διός και η περιοχή των Παριλίσσιων

Ένα αρχαιολογικό πάρκο στην καρδιά της Αθήνας

Στην περιοχή ανατολικά του βράχου της Ακρόπολης υπήρχε κατά την αρχαιότητα ένα μεγάλο θρησκευτικό κέντρο. Εκεί είχαν τα ιερά τους ο Δίας, ο Απόλλωνας, η Γη, ο Κρόνος και η Ρέα, η Άρτεμη, ο Πάνας, ο Αχελώος και οι Νύμφες.

Όλα αυτά τα ιερά, εκτός από το ναό του Ολυμπίου Διός που δέσποζε ψηλότερα, ήταν κτισμένα στην κοιλάδα του Ιλίσσου, δεξιά

και αριστερά από την κοίτη του ποταμού. Οι Αθηναίοι δεν πρέπει να επέλεξαν τυχαία αυτόν τον τόπο για να τιμήσουν τις θεότητες που σχετίζονταν με τις δυνάμεις της φύσης. Το κατάφυτο και δροσερό παριλίσσιο τοπίο ενέπνευσε στους ανθρώπους μια σειρά από λατρευτικούς μύθους που θεοποιούσαν τα στοιχεία της φύσης και έδιναν ψυχή στα δέντρα, στα νερά και στα ρουλούδια.

Το τοπίο που χάθηκε

Ο Ιλίσσός με τις πηγές του στις υπώρειες του Υμηττού κυλούσε ανατολικά του βράχου της Ακρόπολης. Στην περιοχή του Ολυμπιείου πλησίαζε τα τείχη του άστεως και στη συνέχεια κατευθυνόταν προς τα δυτικά για να συναντήσει λίγο πιο κάτω τα νερά του Κηφισού.

Το ποτάμι χάριζε στην ξηρή και άνυδρη Αθήνα ένα ειδυλλιακό τοπίο σε απόσταση αναπνοής από το άστυ. Ακόμα και το καλοκαίρι, όταν η πόλη πνιγόταν από τη σκόνη και καιγόταν από τον ανελέητο ήλιο, στην κοιλάδα του Ιλίσσου τα γάργαρα νερά

Η κοίτη του Ιλίσσου σήμερα

του ποταμού και της πηγής Καλλιρρόης, η άφθονη χλόη, τα ψηλά δέντρα και το ελαφρύ βοριαδάκι αναζωογονούσαν σώμα και νου.

Φιλοσοφικές αναζητήσεις στις όχθες του Ιλίσσου

Ένα ήρεμο και δροσερό περιβάλλον ήταν ο ιδανικός τόπος όχι μόνο για περίπατο αηλιά και για φιλοσοφικές συζητήσεις. Αυτό το μέρος διάλεξε ένα καλοκαιρινό πρωινό ο Σωκράτης για να συζητήσει με το νεαρό φίλο και μαθητή του, τον Φαίδρο. Αφού περπάτησαν για λίγο βρέχοντας τα πόδια τους στο νερό, κάθισαν κάτω από

ένα **θαλερό πλάτανι**, κοντά στο ιερό των Νυμφών και του Αχελώου. Εκεί όπου οι ανθισμένες ριγαριές σκόρπιζαν στον αέρα την ευωδιά τους και τα τζιτζικία έσμιγαν το τραγούδι τους με το κελάρυσμα της πηγής, ο Σωκράτης άρχισε με το γνωστό του τρόπο να ξεδιπλώνει τις σκέψεις του *περί έρωτος*.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ. Μα την Ήρα, όμορφη τοποθεσία είναι. Το πλάτανι αυτό έχει πυκνά κλαδιά και είναι ψηλό. Αηλιά και της ριγαριάς το ύψος και η σκιά είναι ό,τι καλύτερο. Και είναι τόσο ανθισμένη, σαν να θέλει να κάνει τον τόπο ευωδιαστό. Η πηγή, πάλι, με περισσή χάρη κυλά κάτω από το πλάτανι και το νερό είναι αρκετά κρύο, όπως μπορείς να καταλάβεις με το πόδι. Φαίνεται πως είναι ιερό των Νυμφών και του Αχελώου και από τις κόρες και από τα αγάπηματα. Αηλιά ακόμα και η ευωδιά του τόπου είναι πολύ ευχάριστη. Και η μελωδία του θέρους αντηχεί το χορό των τζιτζικιών. Όμως το ωραιότερο πράγμα είναι η χλόη που φυτρώνει στην όχθη, γιατί όπως είναι ανηφορική (η όχθη) μπορεί να ακουμπήσει πολύ ωραία το κεφάλι του όποιος θα ήθελε να ξαπλώσει.

Πλάτων, *Φαίδρος (ή περί έρωτος)*, 230 b
(ελεύθερη απόδοση)

Το τοπίο που σώθηκε

Από την αρχή της σύστασης του ελληνικού κράτους υπήρξε ειδική πρόβλεψη ώστε η ευρύτερη περιοχή του Ολυμπιείου να αποτελέσει χώρο πρασίνου για την πόλη των Αθηνών. Έτσι, παράλληλα με τη μέριμνα για την προστασία και

την ανάδειξη των αρχαιολογικών χώρων, δημιουργήθηκαν μέσα στο πυκνοδομημένο κέντρο της σύγχρονης πόλης χώροι πρασίνου, αρχαιολογικά πάρκα που προσφέρουν μια μοναδική ανάσα ζωής στους κατοίκους της.

Τα μνημεία...

Το μνημείο που δεσπόζει στο χώρο, από τα πιο γνωστά στους κατοίκους της πόλης, είναι οι **Στύλοι του Ολυμπίου Διός**. Ο ναός, ο μεγαλύτερος που αφιερώθηκε ποτέ στον πατέρα των θεών, άρχισε να χτίζεται από τον Πεισίστρατο τον Νεότερο μέσα στον 6ο αιώνα π.Χ. Η κατασκευή του, μετά από αρκετές διακοπές, ολοκληρώθηκε από τον αυτοκράτορα Αδριανό τον 2ο αιώνα μ.Χ.

Η **Πύλη του Αδριανού** ιδρύθηκε από τους Αθηναίους το 131/2 μ.Χ. σε ένδειξη ευγνωμοσύνης προς τον αυτοκράτορα Αδριανό. Σύμφωνα με την επιγραφή πάνω από το τόξο της θριαμβικής αψίδας, η Πύλη αποτελούσε το όριο ανάμεσα στην παλαιά πόλη του Θησέα και τη νέα πόλη του Αδριανού, καθώς ο Αδριανός, ακολουθώντας τον υπάρχοντα πολεοδομικό ιστό της Αθήνας, αποφάσισε να επεκτείνει την πόλη ανατολικότερα.

ΑΙΔ' ΕΙΣ' ΑΘΗΝΑΙ, ΘΗΣΕΩΣ Η ΠΡΙΝ ΠΟΛΙΣ
ΑΙΔ' ΕΙΣ' ΑΔΡΙΑΝΟΥ ΚΑΙ ΟΥΧΙ ΘΗΣΕΩΣ ΠΟΛΙΣ